

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ НАН УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ: ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА 2022 РІК ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПОДАЛЬШОЇ РОБОТИ

Сесія Загальних зборів НАН України
27 квітня 2023 р.

27 квітня 2023 року відбулася сесія Загальних зборів Національної академії наук України, присвячена підсумкам діяльності НАН України у 2022 році та основним завданням наступного періоду. Учасники сесії заслухали і обговорили звітну доповідь президента НАН України академіка НАН України А.Г. Загороднього, в якій було наведено найвагоміші результати фундаментальних і прикладних досліджень Академії з широкого спектра галузей наукових знань і практичних застосувань. Під час заходу відбулася урочиста церемонія вручення Золотої медалі імені В.І. Вернадського Національної академії наук України, Золотої медалі імені Б.Є. Патона Національної академії наук України, премії імені видатних учених НАН України та премії НАН України «За популяризацію науки».

Цього року звітна сесія Загальних зборів Національної академії наук України відбувалася в розосередженому порядку з утворенням дільниць та у режимі відеоконференції. Відповідно до Статуту НАН України у сесії взяли участь академіки та члени-кореспонденти НАН України, а також делеговані представники наукових колективів установ НАН України.

Звітну сесію Загальних зборів НАН України відкрив президент Національної академії наук України академік НАН України А.Г. Загородній, який звернувся до присутніх зі вступним словом. Він зазначив, що другий рік поспіль Національна академія наук проводить сесію Загальних зборів в умовах воєнного стану, спричиненого широкомасштабною російською воєнною агресією проти України. Однак, незважаючи на складні умови, Академія плідно працювала — налагоджено діяльність інститутів в умовах війни, організовано роботу працівників. Протягом минулого, 2022, року науковці Академії продовжували виконувати фундаментальні дослідження з пріоритетних напрямів світової науки, а також до-

Президія Загальних зборів Національної академії наук України. 27 квітня 2023 р.

слідження, спрямовані на підвищення обороноздатності та безпеки держави, відновлення її зруйнованої економіки.

Сьогодні, як підкреслив президент НАН України, науковці зібралися, щоб підбити підсумки діяльності Академії в 2022 р. та розглянути перспективи її діяльності на подальший період. Перед державою зараз стоять надскладні завдання здобуття перемоги та відбудови зруйнованих ворогом промислових об'єктів і цивільної інфраструктури. Академія має взяти активну участь у розробленні та реалізації перспективних планів відновлення економіки країни.

«Від імені всіх працівників Національної академії наук України я хотів би низько вклонитися і подякувати Збройним силам України, всім, хто захищає нашу свободу і незалежність, за їхню мужність і героїзм, за те, що саме вони зберігають наші життя і дають нам можливість працювати, в тому числі проводити ці Загальні збори», — сказав академік НАН України А.Г. Загордній.

Президент НАН України зачитав звернення Президента України Володимира Зеленського до учасників Загальних зборів НАН України:

Шановні друзі!

Щиро радий вітати вас на сьогоднішньому заході.

Українська наука завжди була й буде для держави найважливішою передусім тому, що робота наших науковців, їхні винаходи та відкриття дають реальну користь і служать саме нашому народові та країні, сприяють безпеці й конкурентоспроможності суспільства, ефективності інституцій, що особливо відчувається зараз — під час війни та захисту нашої державності.

Нинішнє наукове життя неможливо уявити без консолідації зусиль досвідченої наукової спільноти та молодих дослідників, здатних успішно вирішувати завдання сучасної науки та гідно відповідати на виклики. Творчі здобутки ілюструють великий потенціал вітчизняної науки, який має служити подоланню кризових явищ, допоможе зміцнити обороноздатність держави, створити модернізований військово-промисловий потенціал, гарантувати енергетичну та інформаційну безпеку, втілити в життя передові гуманітарні та амбітні технічні рішення!

У наступні роки українській науці належить вирішити дуже складні завдання. Сьогодні дер-

Жава не може розвиватися без сучасної потужної науки, а наука — без таких талановитих науковців, як ви.

Упевнений, що ваш науковий потенціал стане одним із важливих чинників нашої перемоги у боротьбі з російським окупантом, запорукою швидкої післявоєнної відбудови, майбутнього розвитку і процвітання України, оскільки наука, як і армія, дипломатія та інформація, є тією силою, що наближає нашу перемогу!

Бажаю учасникам заходу успішної роботи та генерації нових ідей!

Президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній висловив подяку за віру держави в науку та спроможність науковців відстоювати українську державність, сприяти обороноздатності країни та примножувати добробут її громадян.

Далі учасники сесії заслухали звітну доповідь президента Національної академії наук України академіка НАН України А.Г. Загороднього про підсумки діяльності Академії у звітний період, а також про головні проблеми і завдання, що стоять перед нею (повний текст доповіді див. на с. 10).

У доповіді було наведено приклади отриманих минулого року вагомих результатів фундаментальних досліджень та окремих інноваційних розробок, а також проаналізовано стан виконання заходів з реформування НАН України.

Президент НАН України виокремив найголовніші завдання Академії наук на найближче майбутнє. Серед пріоритетів він назвав збереження наукових колективів, кадрового потенціалу, вдосконалення системи управління Академії, зокрема необхідність динамічно змінювати тематику досліджень установ відповідно до новітніх тенденцій розвитку світової науки та національних потреб, максимально прискорити впровадження інноваційних технологій і розробок, сформулювати інноваційно привабливі стратегічні напрями розвитку економіки і сконцентрувати на них прикладні дослідження. Важливими завданнями є також

Вручення Золотої медалі імені В.І. Вернадського академіку НАН України Володимирі Павловичу Горбуліну

залучення якомога більшої допомоги з боку іноземних партнерів, а також відновлення та розвиток академічної наукової інфраструктури, оптимізація наявної інфраструктури окремих інститутів.

Насамкінець президент НАН України наголосив, що академічна спільнота має зробити все від неї залежне для розвитку фундаментальних і прикладних досліджень та впровадження отриманих результатів для зростання добробуту нашого народу, зміцнення держави і, звісно ж, задля нашої перемоги.

Під час обговорення звітної доповіді президента НАН України академіка НАН України А.Г. Загороднього виступили (тексти виступів див. на с. 19):

- в.о. академіка-секретаря Відділення математики НАН України, директор Інституту математики НАН України академік НАН України О.М. Тимоха;
- директор Інституту геологічних наук НАН України академік НАН України С.Б. Шехунова;
- заступник міністра освіти і науки України Денис Курбатов;
- голова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, доктор економічних наук К.В. Ущатовський;
- заступник академіка-секретаря Відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України академік НАН України А.Ф. Жаркін;

Вручення Золотої медалі імені Б.Є. Патона академіку НАН України Леоніду Михайловичу Лобанову

Вручення Золотої медалі імені Б.Є. Патона члену-кореспонденту НАН України Олегу Петровичу Коростельову

- в.о. академіка-секретаря Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України, директор Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України академік НАН України С.В. Комісаренко;

- начальник Центрального науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки Збройних Сил України генерал-майор І.Б. Чепков;

- директор Інституту народознавства НАН України академік НАН України С.П. Павлюк;

- директор Центру інноваційних медичних технологій НАН України доктор медичних наук І.М. Тодуров;

- завідувач відділу Інституту технічної механіки НАН України і ДКА України член-кореспондент НАН України А.П. Алпатов;

- директор Національного ботанічного саду імені М.М. Гришка НАН України член-кореспондент НАН України Н.В. Заїменко;

- в.о. директора Інституту проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України член-кореспондент НАН України Г.А. Баглюк;

- директор Радіоастрономічного інституту НАН України член-кореспондент НАН України В.В. Захаренко;

- директор Інституту економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України член-кореспондент НАН України В.А. Устименко;

- директор Інституту органічної хімії НАН України член-кореспондент НАН України М.В. Вовк;

- завідувач відділу Інституту кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України член-кореспондент НАН України Л.Ф. Гуляницький;

- директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України академік НАН України Я.С. Яцків;

- голова Ради молодих вчених НАН України доктор наук з державного управління В.О. Ковач;

- заступник директора Інституту соціології НАН України доктор соціологічних наук С.С. Дембіцький.

Після завершення обговорення Загальні збори НАН України одноголосно схвалили Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2022 році і прийняли відповідну постанову.

Доброю традицією Загальних зборів є щорічне нагородження найвищою відзнакою Національної академії наук України — Золотою медаллю імені В.І. Вернадського. За результатами конкурсу 2022 року (постанова Президії НАН України від 8 березня 2023 р.) ці відзнаки присуджено:

- академіку НАН України **Володимир** **Павловичу Горбуліну** за видатні досягнення в розробленні наукових засад національної безпеки й обороноздатності України;

- іноземному члену НАН України, професору **Янушу Кацпжику** за видатні досягнення в галузі штучного інтелекту, теорії ухвалення рішень та робототехніки.

Лауреатам Золотої медалі НАН України імені В.І. Вернадського було надано слово для наукових доповідей.

Президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній нагадав присутнім, що у 2020 р. рішенням Президії НАН України було засновано Золоту медаль імені Б.Є. Патона НАН України, яка присуджується за видатні досягнення у створенні інноваційних науково-технічних розробок, що знайшли широке практичне використання. Цього року вперше за результатами конкурсу і згідно з постановою Президії НАН України від 23 листопада 2022 р. Золоту медаль імені Б.Є. Патона Національної академії наук України присуджено:

- академіку НАН **Леоніду Михайловичу Лобанову** за створення технологій бездеформаційного зварювання виробів ракетно-космічної техніки та розроблення й впровадження методів лазерної інтерферометрії для оцінювання якості зварних з'єднань;

- генеральному директору Державного підприємства «Державне Київське конструкторське бюро «Луч» члену-кореспонденту НАН України **Олегу Петровичу Коростельову** за розроблення та організацію серійного виробництва новітніх зразків озброєння і військової техніки.

Минулого року НАН України заснувала також премію НАН України «За популяризацію науки», яка присуджується засобам масової інформації та їх окремим представникам, науковцям і організаторам самостійних проєктів за найкращий матеріал про здобутки вчених, діяльність наукових установ та НАН України в цілому, а також за сприяння популяризації науки і піднесення престижу професії науковця в Україні. Премія присуджується у трьох номінаціях.

Постановою Президії НАН України від 19 квітня 2023 р. за результатами конкурсу

Вручення премії НАН України «За популяризацію науки» Ларисі Остролицькій

Вручення премії НАН України «За популяризацію науки» Світлані Галаті

Вручення премії НАН України «За популяризацію науки» Олексію Ситнику

Вручення премії НАН України «За популяризацію науки» Данилу Філоненку

Вручення премії НАН України «За популяризацію науки» Василю Шендеровському

Вручення премії НАН України «За популяризацію науки» Сергію Жабіну

2022 р. премію НАН України «За популяризацію науки» в номінації «Найкраща науково-популярна публікація (серія публікацій) про наукові розробки та досягнення, проблеми розвитку науки та (або) публікація періодичного друкованого/електронного ЗМІ про науку (журнали, газети, інтернет-сайти, зареєстровані як ЗМІ, наукові рубрики ЗМІ)» за цикли робіт про стан науки в Україні присуджено:

- старшому науковому редактору журналу **Science Річарду Стоуну**;
- завідувачу редакційно-видавничого відділу Навчально-наукового центру моніторингу якості освіти НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», головному редактору газети «Світ» **Ларисі Миколаївні Остролуцькій**;

• кореспонденту редакційно-видавничого відділу Навчально-наукового центру моніторингу якості освіти НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського» **Світлані Борисівні Галаті**.

Премію НАН України «За популяризацію науки» в номінації «Найкраща програма про науку (радіо- та (або) телевізійні проекти, які виходили на радіо-, телеканалах та (або) в інтернет-мовленні), науково-популярний фільм» за проєкт #НАУКАПРОСТО присуджено:

- проректору з наукової роботи Київського національного університету імені Тараса Шевченка доктору біологічних наук, професору **Ганні Миколаївні Толстановій**;

• доценту кафедри мультимедійних технологій і медіадизайну Навчально-наукового інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка кандидату наук із соціальних комунікацій **Олексію Валерійовичу Ситнику**;

• асистенту кафедри мультимедійних технологій і медіадизайну Навчально-наукового інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка кандидату наук із соціальних комунікацій **Данилу Валерійовичу Філоненку**.

Премію НАН України «За популяризацію науки» в номінації «Найкращий науково-просвітницький проєкт року (музейні, виставкові,

фестивальні проекти, лекторії, наукові кафе, спеціальні (тематичні) онлайн-проекти, проекти в соціальних мережах, подкасти, проекти блогерів, проекти інших форматів, що залучають широку громадськість (дорослих, дітей і школярів, студентів) до досягнень науки через публічні заходи» присуджено:

- провідному науковому співробітнику відділу теоретичної фізики Інституту фізики НАН України доктору фізико-математичних наук **Василію Андрійовичу Шендеровському**;

- старшому науковому співробітнику відділу історії та соціології науки і техніки ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України» кандидату історичних наук **Сергію Олександровичу Жабіну**;

- науковому співробітнику відділу біохімії мікроорганізмів Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України кандидату біологічних наук **Тетяні Володимирівні Булігінній**.

Потім відбулося вручення дипломів лауреатів премій імені видатних учених НАН України, присуджених за підсумками конкурсу 2022 року.

Від імені всіх учасників сесії Загальних зборів президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній поздоровив лауреатів з почесними нагородами та побажав їм подальших творчих успіхів.

Підбиваючи підсумки сесії Загальних зборів НАН України, президент НАН України зазначив, що ґрунтовне обговорення здобутків та

Вручення премії НАН України «За популяризацію науки» Тетяні Булігінній

проблем засвідчило, що навіть у складних умовах воєнного часу Академія продовжує плідно працювати та отримувати результати високого наукового рівня. Однак слід мати на увазі, що війна ставить перед країною і Академією дуже серйозні виклики, які потребують своєчасних і ефективних рішень. Одним з найважливіших викликів, який потребує постійної уваги з боку Президії НАН України, її секцій та відділень, є збереження наукових колективів. Необхідно також продовжити роботу з переорієнтації досліджень на потреби оборони і безпеки. Нагальним завданням є відновлення та розвиток наукової інфраструктури. Вчені Академії мають взяти активну участь у післявоєнній відбудові країни, відновленні галузей економіки та суспільного життя.

За матеріалами засідання підготувала О.О. Мележик